

አንድ ልጅ ነበረ

ቤቱ ከራስ ደስታ ሠፈር ዝቅ ብሎ ተሟገኘው ተወይዘሮ አስካለ ጆቴ ቤት አጠገብ ነበር። በየቀኑ ከዚያ ተነስቶ ቁስቋም ድረስ እየተመላለሱ መማር ገና በአንድ ተርም ልጁን ይሰለቸዋል። ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት እሚያስተምር አጎቱ፥ አንድ ቀን ወደዚሁ ትምህርት ቤት ይወስደዋል። የወሰደው፥ ወደ ትምህርት ቤቱ ለመግባት ላመለከቱ ልጆች በዚያን ዕለት የሚሰጠውን ፈተና እንዲፈተን ነበር። የስምንት ዓመቱ ልጅ ግን ገና ወደ ግቢው ሲገባ መደመም ይጀምራል። የግቢው ስፋት፥ የኳስ ሜዳው ብዛት፥ የአትክልቱና የግቢው ፅዳት፥ የቤቶቹ ብዛት፥ የፎቁ ማማርና መርዘም እሌላ ዓለም ውስጥ የገባ ያስመስሉታል። ከዚያ በፊት ከቄስ እና ከቁስቋም ትምህርት ቤቶች ሌላ የሚያውቀው ነገር ስላልነበረ ይሆናል እንዲያ መደነቁ።

ብዙ ሰዎች ከተሰበሰቡበት ሲደርሱ እሱና አጎቱ ይቀላቀላሉ። ልጁ ዙሪያውን በአድናቆት መቃኘቱን እንደቀጠለ ስሙ ሲጠራ ይሰማል። ስማቸው የተጠራ ሌሎች ልጆች የሚሄዱበትን አቅጣጫ በጭፍኑ ተከትሎ ይሄዳል። ለካስ ፎቁ ውስጥ ወዳለው የፈተና አዳራሽ ነበር የሚያመራው። ከፊቱ ያሉት ልጆች ከፊታቸው ያለውን አንድ ትልቅ ሰው እየተመለከቱ ካንዱ ደረጃ ወደሌላው ደረጃ ሲራመዱ እሱም እነርሱን ተከትሎ ይራመድ ጀመር። በመራመዱ መሄዱን ያውቃል። ወዴት እንደሚሄድ ግን በወጉ አያውቅም ነበር። ይሄ ራሱ እያስደመመው ነበር ከፊቱ ያሉትን እግሮች እየተመለከተ፥ የእነርሱ እግሮች ሲነሱ በተነሱት እግሮች ላይ ወዲያው የእርሱን አስተካክሎ ያሳርፍ የነበር። ቀስበቀስ ግራና ቀኝ ለመቃኘት መድፈር ይጀምራል። ወደግራው ሲመለከት እውጭ እሠፈሩት ሰዎች ላይ ዓይኑ ያርፋል። ቆም ብሎ ልብ ሲል ወደታች ነው የሚያያቸው። ለካስ ወደላይ ነበር የሚሄደው ። ከዚያን ዕለት በፊት፥የዛን ዕለት ባደረገው ዓይነት እቤት ውስጥ ሽቅብ ሄዶ አያውቅም ነበርና፥ ይህንን መገንዘቡ ብቻ፥ ለብዙ ዓመታት ተመራምሮ ተመራምሮ አንድ የመልካም ውጤት ፍንጭ እንዳየ ምሁር ፈገግ አስደረገው።

ጉዞውን ቀጠለ። ከፊት ከፊቱ የነበሩት ጥለውት ሄደዋል። ከኋላው ይከተሉት ከነበሩቱ ጋር ጉዞውን ቀጠለ። አሁን ርምጃው ፈጠን ፈጠን ይል ገባ። ልብ-መላካት

ተሰማው፥ ገና ትምህርት ቤቱ ገብቶ መማር ሳይጀምርም የተማራት ነገር ያለች ይመስለው ጀመር።

ከአዳራሹ በር ላይ ቁሞ ወደ ውስጥ ሲመለከት፥ ጃንሜዳ በአራት ግድግዳ ታጥሮ እፊቱ የተደቀነ መሰለው። ሌላ ጥያቄ፥ ሌላ መደመም—"አንድ ቤት ይሄንን ያህል ይሰፋል?!" እያለ። ሌሎቹ ልጆች ሲያደርጉ እንደተመለከተው፥ ባዶ ወንበርና ጠረጴዛ እየፈለገ ቀስ ብሎ ወደፊት ተራመደ። የልጆቹ ብዛት ገረመው። ወደቀኙ ሲመለከት እውጭ እቆሙት እና እተቀመጡት ሰዎች ላይ ዓይኑ ዳግመኛ አረፈ። አነሱበት። አጠሩበት። አይቶ ሳይጠግባቸውና ለጥያቄው መልስ ሳያገኝ በርረው የሚሄዱበት ይመስል ተጣድፎ፥ ዓይኑ ግን እውጭ እንደተተከለ፥ አጠገቡ ባገኘው ወንበር ላይ ለመቀመጥ ሞከረ። ሳያይ ስለነበር ሊቀመጥ የሞከረው ወንበሩን ይሁን ጠረጴዛውን በጉልበቱ ገጨው። ተንገዳግዶ መሬት ዘጭ አለ።... በድንጋጤ አፈፍ ብሎ ተነስቶ ወንበሩን አስተካክሎ ቁጭ አለ።

ቁልቁል ማየቱን ግን ቀጠለ። ጣቱን አንድ ነገር ሲነካው ተሰምቶት ዞር ሲል አንድ ተለቅ ያለ ሰው እጠረጴዛው ላይ ወረቀት ብጤ ነገር አስቀምጦ ሲያልፍ ተመለከተ። ባይኑ አልተከተለውም፥ ወረቀቱ ምን እንደሆነ ለማወቅም አልሞከረም። ቁልቁል ማየቱን ቀጠለ።

ከወላጆቻቸው ጋር የመጡ ከእርሱ ያነሱ ልጆች እየተሯሯጡ ሲጫወቱ በጣም ያንሱበትና ይበልጥ ይደመማል። አንዴ እነርሱን፥ አንዴ ተለቅ ተለቅ ያሉትን እያፈራረቀ ሲመለከት ይቆያል። በፊት ሲያያቸው ትልቅ የመሰሉትም ቤቶች በመጠኑ ያንሱበታል። ብቻ ከላይ ወደታች የሚመለከተው ነገር ሁሉ እያስገረመው ሲመራመር ሲመራመር...ሲመረምር ፈዝዞ ቆየ። እጠረጴዛው ላይ የነበረውን ወረቀት ያው ሰው ይመጣና ይወስደዋል። ምንም አልመሰለውም። ወደውጭ ማየቱን ይቀጥላል። ከጥቂት ጊዜ በኋላ የወንበር ጫጫታ ሰምቶ ዞር ሲል ልጆቹ መውጣት ጀምረዋል። እርሱም ተከትሎ መውጣት ጀመረ።

ቁልቁል ሲወርድ ፈተናውን ሳይፈተን እንደወጣ ድንገት ይገለፅለታል። ሽንቱ መጣበት። ግን እንደምንም መለሰው። ግንባሩ ላይ ትንሽ እንደማላብ አለው። በእጁ እየጠራረገ ወረደ። እታች ከወረደ በኋላ "ውጤት የሚነገራችሁ ከሰዓት ስለሆነ አሁን ሂዱና ተመልሳችሁ ኑ!" የሚል ዓይነት ማስታወቂያ ይሰማል።

ከሰዓት በኋላ የፈተናውን ውጤት ከሚጠባበቁት ጋር ውጤቱን ለማዳመጥ ከአጎቱ ጋር ሄደ። ውስጡ ግን ተረብሾ ነበር። ስም ተጠራ!... ተጠራ!... ተጠራ!... የርሱ ስም ግን በቦታው የለም።

አጎቱ "አልተፈተንክም እንዴ?" ይለዋል። "እረ ተፈትኛለሁ!" ይመልሳል።

"ስምህን ወረቀቱ ላይ አልፃፍክም?"

" ወይ ጉዴ " ይልና በሆዱ፥ "እረ ፅፌያለሁ!" ይመልሳል በአፉ።

አጎቱ ስም ወደሚጠራው ሰው ዘንድ ሄዶ ይመለስና "ያለፉትም የወደቁትም ውስጥ ስምህ የለም" ሲለው፤ ከቤቱ በጠዋት ተነስቶ፥ በሽሮሜዳ አድርጎ፥ በዚያ አቀበት ወደ ቁስቋም ሲያዘግም እፊቱ ድቅን ይልበትና ድንገት እሪታውን ያጠፋል። ያለቅሳል፥ ያለቅሳል- እየተንሰቀሰቀና ያለእረፍት።

የአካባቢው ሰው ሁሉ ከንፈሩን ይመጥለት ገባ። "አይዞህ! አይዞህ!" የሚለው ወንድና ቤት በዛ። አጎቱም ነገሩ ግራ ስለገባው በስጩት ማለቱን በመራራት ተክቶ፥ ወደ ዳይረክተሩ ቢሮ ይዞት ሄደ። ከዳይረክተሩ ጋር ልጁ በማይገባው ቋንቋ ከተነጋገሩ በኋላ ዳይረክተሩ ያቺን የቅድሚያ ወረቀት የምትመስል ሌላ ወረቀት ከጠረጴዛው ላይ አንስቶ ወደፊቱ ይሄድ ጀመር። አጎትየውም በእጁ ለልጁ የተከተለኝ ምልክት እየሰጠ በበኩሉ ፈረንጁን ተከተለው። ልጁም አብሮ ሄደ። በኋላ አንድ ቤት ውስጥ አስገቡትና ብቻውን ትተውት ሁለቱ ወጡ። አጎቱ " አሁን ቶሎ ሥራ! ስምህንም ፃፍ!" ብሎት ስለነበር የወጣው ስሙን ሊፅፍ ሲል አንድ "ጭርር!!" የሚል፥ ከዚያን ዕለት በፊት ሰምቶት የማያውቅ ድምፅ ሲሰማ ከመቀመጫው እመር ብሎ ተነሳ። ድንጋጤው ሳይበርድለት ድምፁ እንደገና ሲያስተጋባ፥ እመር ብሎ ሲዘል ካንድ ለስላሳ መቀመጫ ጋር ተላጋ። አንድ ሰው ገባና ከጠረጴዛ ላይ ጥቁር ነገር አንስቶ መነጋገር ሲጀምር ልጁ የባሰውን ግራ ተጋባ። ሌላ ሰው እንዳለ ሊፈልግ ቤቱን በሙሉ ቃኘ። ከሁለቱ በቀር ሌላ ሰው እንዳልነበረ ለመገንዘብ ጊዜ አልፈጀበትም። ያንን ቤት ይበልጥ ፈራው። የሰውየው ብቻውን መነጋገርም "የሰይጣን ነገር!" ሲባል የሰማውን አስታወሰውና እናቱን በሆዱ ይጣራ ጀመር። ወዲያው ሰውየው ጥቁሩን ነገር አስቀምጦ ወደ ልጁ አየት አድርጎ ወጣ። ልጁም ይህንን ትንግርተኛ ቤት መቃኘቱን ቀጠለ። የሚያየው ነገር ሁሉ እንግዳ ነው። ስም ሊሰጠው የማይችል፥ የማያውቀው የማይገባው ነገር ይበዛበታል። ወደመሬት

ሲያይ፥ በቀለም ባሽበረቀውና በለስላሳው ብርድልብስ ይደመማል። በልዩ ልዩ ቀለማት ያጌጡ፥ ጨርቅ የለበሱ መቀመጫ የሚመስሉ ሶስት ናቸው አራት ነገሮች አሉ። ከእነዚህ ካንዱ ጋር ነው ቅድም በርግሳ የተጋጨው። ከእነርሱ አጠገብ እርሱን በደንብ የሚያስተኛ ሌላ ከነዚህኞቹ ጋር በሚመስሉ ቀለማት ያጌጡ፥ እሠፈራችን ባሉ ጠጅ ቤቶች ውስጥ አይቶ የሚያውቀውን አግዳሚ የሚመስል ነገርም አለ። (ከብዙ ዓመታት በኋላ ነው የነዚህ ለስላሳ መቀመጫዎች ስም "ሶፋ" መሆኑን ያወቀው) ትናንሽ ክብና አራት ማእዘን ጠረጴዛዎችም በየቦታው አሉ። ልጁ መቃኘቱን ቀጥሏል።

በሩ ድንገት ሲከፈት ባነን እንደማለት ብሎ ወደበሩ ሲመለከት ፈረንጁንና አጎቱን አየ። ወዳጠገቡ ቀርበው የፈተናውን ወረቀት ተመልክተው ተያዩ። ምንም አልተፃፈበትም ነበር።

"ምነው? ... ከበደህ?" አለው አጎቱ፥

"አአይ! ... አላየሁትም!"

"ለምን?"

"አንዴ ያ ነገር ይጮሃል ... ከዛው ሰው መጥቶ ብቻውን ይነጋገራል... ከዛን

ደግሞ ይሄን ሁሉ አያለሁ... በቃ!!..." ዓይነት ነገር ይመልሳል።

አጎቱ ይስቅና ከፈረንጁ ጋር ይነጋገራል። ፈረንጁም ከት ብሎ ይስቃል። ልጁም ትንሽ ሳቅ ይላል-በሆዱ፥ "ጎሽ!!! ግርፊያም ቁጣም የለም" እያለ። ከዚያ አጎቱ እየመራው አንድ በዴስክ ብቻ የተሞላ ባዶ ክፍል ውስጥ ይገባል። "በል፥ አሁን ምንም የሚረብሽህ ነገር የለም። ቶሎ ቶሎ ሥራ!" ብሎት አጎቱ ይወጣል። ሲመለስ ልጁ ፈተናውን ሠርቶ ጨርሶ ነበር።

ወደ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት የዛሬ አርባ አንድ ዓመት ገደማ የገባበትን ሁኔታ ስለተፈሪ መኮንን አውርቶ የማይጠግበው ይህ ልጅ፥ እድል ባጋጠመው ቁጥር ይህንንም ገጠመኝ ለወዳጅ ዘመድና ለልጆቹ ባጭሩ ይተርካል። እንደዛሬ ቁጭ ብሎ ግን ዘርዘር አድርጎ በፅሁፍ ገልጾት አያውቅም። "እንኳን ትምህርት ቤቱ 75 ኛውን ዓመት አከበረ" የሚለው አንድም ለእርሱ ይህቺን ነገር በሩጫ መጫር ምክንያት ስለሆነው ነው።

ይህ ልጅ እኔ ነኝ። ስሜ ፈቃደ አዘዘ ይባላል። ተፈሪ መኮንን 3D ትምህርቱን ጀምሮ፥ ከ12ኛ ክፍል በኋላ ቀዳማዊ ኃይለሥላሴ ዩኒቨርሲቲ ገብቼ አሁንም እዚያው

ግቢ (ዛሬ "አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ" ይባላል) የምገኝ ነገር ነኝ። ከዚህ በኋላ ፍቀዱልኝና ከሌሎች ትዝታዎቼ ጥቂቱን ልንገራችሁ።

ትዝታ መቼም በጣም ግላዊ ጉዳይ ነው። በዚህ ላይ በክንድ ተለክቶ፥ በቁና ተሰፍሮ ልኩ አይታወቅም። እንኳን በምናባችን የምናሰላስላቸው ረቂቅ ሀሳቦችና ስሜቶች፥ በእጅ የሚዳሰሱ፥ በዓይን የሚታዩ፥ በምላስ የሚጣጣሙ ቁሳዊዎች ነገሮች እንኳ ከግለሰብ ግለሰብ በሚለያይ መንገድ ነው ትዝ የሚሉ። ስለ ሰዎችና ስለ አካባቢዎች ከብዙ ዘመን በኋላ የሚታሰቡ ነገሮች ያሳቢውን አሻራ እጅግ ግላዊ በሆነ መንገድ ቀርሰው ነው የሚገኙ። ስለዚህም፥ በዚህች ፅሁፍ ውስጥ ስለተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት፥ በዚያ በኩል ስላለፉት ተማሪዎችና መምህራን የሚነገረው ብዙው ነገር ከተናጋሪው የግል አመለካከት የመነጨ ነው። እውስጡ የሚጠቀሱት ሃሳቦችና ስሜቶች ትምህርት ቤቱንም ሆነ መምህራኑን በአዎንታዊም ሆነ በአሉታዊ መንገድ እንዳሉ ይቀርፃሉ ማለት አይደለም። ያንድን ሰው ግላዊ ስሜትና ሃሳብ፥ አንዴ በልጅ፥ አንዴ በጎረምሳ እና አንዴ ደግሞ በጎልማሳ ዕድሜ ውስጥ እየተመላለሱ በቁርጥራጭ ትዝታዎች ይስላሉ ማለት ግን ይቻላል። ትምህርት ቤቱ ከተቋቋመ ጀምሮ፥ በውስጡ እየተማሩም ሆነ እያስተማሩና እየሰሩ ያለፉ ብዙ ሰዎች ትዝታቸውን በዚህ መልክ ቢያቀርቡ ትምህርት ቤቱ በየዘመኑ የነበረውን ገፅታ ለመገመት ይረዳል። ተማሪዎች፥ መምህራን፥ ዳይሬክተሮችና አስተዳዳሪዎች፥ አትክልተኞች፥ የፅዳት ሠራተኞች፥ ዘበኞች፥ የጤናና የቢሮ ሠራተኞች በየዘመኑ የነበሯቸውን ትዝታዎች መቅረፅ ቢቻል፥ ይህ የትምህርት ቤቱን ታሪክ ሕይወታዊ በሆነ መንገድ እንደ መቅረፅ ይቆጠራል። ሌሎች ብዙ መንገዶች እንደሚኖሩም ግልፅ ነው። በእንዲህ ዓይነቱ አጋጣሚ (ማለትም በ75ኛው የልደት በዓል)፥ በጥቂት ሰዎች (በጣም ጥቂት) የሚፃፍ ትዝታ የያንባቢውን ትዝታ መቀስቀሻና መቆስቆሻ ሆኖ ከተገኘ ለጊዜው ይበቃዋል። ከዚህ በታች ያሉት ፅሁፍ በሩጫ የተጫረችው ይህንን አስተያየት ተገን በማድረግ ብቻ ነው። መልካም ትዝታ!

ዕድሜ መስታወት

እዚህ ጋ ልቤ ይሸበር ገባ። የዩኒቨርሲቲ ተማሪ ሆኜ በወጣታዊ የንዴትና የቁጣ ስሜት "የሰው ዛፍ" የሚል ግጥም በዓፍኩባቸው ሰው ስለሚጠራው ትምህርት ቤቱ ትዝታዬን ልፅፍ ስነሳ የተለየ ዓይነት ቁጣና ንዴት ይሰማኛል። ነገር ግን፥ የዛሬውን

ስሜትና ሃሳብ ለገዜው ወደጎን እተወዋለሁ። ስለትምህርት ቤቱ ብቻ በሩጫ አንዳንድ ነገሮችን እንደመጡልኝ ልጫር።

ትዝታዬ ማርና እሬት የተቀላቀለበት ነው። በልጅነት እሬት የነበረውን በኋላ ሳሰላስለው ማር ሆኖ የታየኝ ጊዜ ጥቂት አይደለም። ይህም የሆነው ቀስ እያለ የእሬቱ ዓላማ ግልፅ እየሆነልኝ ስለመጣ ነው። በዘመኑ በገባቸውና በሚያውቁት መንገድ እኔንና ጓደኞቼን በዲሲፕሊን ለማነፅ ከመምህራኑ እና ከስነ ስርዓት አስከባሪዎቹ አንዳንዶቹና ሚስተር ጋኞ የወሰዷቸው አንዳንድ እርምጃዎች በጊዜው እሬት እሬት ቢሉም ዛሬ ዞር ብዬ ሳሰላስል ከጉዳታቸው ጥቅማቸው ጎልቶ ይሰማኛል - በግሌ! በተለይ የጋሼ ብሩ ጎማዎች፣ የአባት ስብሐት አንገብጋቢ ቁንጥጫ የሚረሱ አይደሉም። እርግጥ ጋሽ ብሩ ብዙ ጊዜ ሚስተር ጋኞ ያዘዘውን ነው የሚፈፅም። አልፎ አልፎ ሚስተር ጋኞ በሌለበት አቶ ሲሳይም ("ነፍሳቸውን ይማርና!") ይህቺን የጎማ መድኃኒት ለተማሪዎች ያዝዙ ነበር። አቶ ስብሐት ኮቴያቸውን አጥፍተው፣ ጥፋትን እጅ ከፍንጅ ይዘው፣ እዚያው የቁንጥጫ ፍርድ የሚሰጡ ነበሩ። ብዙ ተማሪዎች እርሳቸውን ከማማታቸውም በፊት ሆነ ሌላ ጥፋት የመሰላቸውን ነገር ከመፈፀማቸው በፊት ግራና ቀኝ ይቃኙ እንደነበር በትዝታ ያወጋሉ። ይሁን እንጂ ከሚያመልጡበት የሚያዙበት ጊዜ እንደሚበልጥም ያምናሉ። (እኔ በግሌ የነዚህን ሰዎች እጅ የቀመስኩበት ጊዜ ትዝ አይለኝም። ብዙ ግርፊዎች ግን ተመልክቻለሁ። እኔም ምናልባት የጋሼ ብሩን እጅ አንዴ ቀምሼ ይሆናል። ይህ ማለት ግን የልጅ መልአክ ነበርኩ ማለት አይደለም። እንዲያው ነገሩ እዚያ ባይደርስ ይመስለኛል እንጂ ትናንሽ ረብሻለሁ፣ ያው እንደ ብዙ ልጆች፣ አላጣም ነበር። እንደ ኃይሉ ዶሰኛው ወይም እንደ ዋሴ ዓለሙ ግን አልሆንም-በፍፁም!!! እንዴት ተደርጎ???።)

ሌላው የሚስተር ጋኞ የቅጣት ዓይነት በትምህርት ቤቱ ዙሪያ ለሚሄደው የግንብ አጥር ግንባታ ድንጋይ ማንጓዝ እና አንዳንዴ ለግንበኞቹ ድንጋይ የማቀበል ሥራ ነው። በጊዜው እነዚህ ድርጊቶች ያበሳጩ ነበር። ይሁን እንጂ አሁንም፣ በዘመኑ በገባቸውና በሚያውቁት መንገድ ተማሪዎችን በዲሲፕሊን ለማነፅ የፈፀሙት እንጂ እኩያዊ (sadistic) ስሜታቸውን ሊወጡብን የፈፀሙት ነበር ብዬ ዛሬ አላስብም። እንዲያውም ማንኛውንም ስራ አክብሮ የመሥራትን ሃሳብ እውስጣችን ያሰረፀ ይመስለኛል። ለባለአለንጋው መምህርና ለ"አሴ ሳይንቲስቱ" ማስመሪያ ግን የሚፍለቀለቅ ትዝታ የለኝም።

አራተኛ ኢ (4E) ክፍል ሆኖ ያስተምሩን ከነበሩ ሰዎች መሀል አንድ ፀጉረ ሉጫ ቀጠንና ረዘም ያለ የቀይ ዳማ ዘናጭ መምህር ነበር። ይገርማል ስሙም ሆነ ያስተምር የነበረው ትምህርት ትዝ አይለኝም። እስከዛሬ በማላውቀው ምክንያት ጭኔን ሰምበር በሰምበር ያደረገኝን ሳስብ ግን ድርጊቱ የጤና አይመስለኝም። "አሴ ሳይንቲስቱ"ም ተማሪ እክፍል ውስጥ ሲያወራ፥ የክፍል ስራ ሰርቶ ሲያሳርምና ሲሳሳት ወሬና ስህተቱን የሚቀጡበት መንገድም የጤንነት መስሎ ያኔም ዛሬም አይታየኝም። የውስጥ እጁን ጠረጴዛው ላይ እንዲያስቀምጥ ያዛሉ። ከዚያ በማስመሪያ በጠፍጣፋው በኩል ሳይሆን በሾለው ማእዘንማው በኩል አምስቱን ጣቶቹን ርኅራኄ በሌለው አሰነዛዘር ያደቋቸዋል። ሊደግሙት ሊደጋግሙትም ይችላሉ። በቀልዳቸው፥ በጨዋታቸውና "አየር ሞልቼ አህያ ወደ ጨረቃ ላክሁ" በሚለው ወጋቸው የሚወደዱትና የሚታወቁት ዝነኛው አቶ አሰፋ ይህንን ዓይነቱን ቅጣት ለምን እንደመረጡ እስከዛሬ ሙሉ በሙሉ አልገባኝም። ዋናዎቹ የተፈሪ መኮንን መራር የሚባሉ ትዝታዎቹ እነዚህ ናቸው። 75ኛው የትምህርት ቤቱ በዓል በሚከበርበት ወቅት ያነሳኋቸውም ለወደፊቱ ትምህርት ቢሰጡ በሚል እንጂ እበዓሉ ስሜት ላይ ቀዝቃዛ ውሃ ለመርጨት አይደለም። እንግዲህ ሬቷ ይህቺው ናት - ለእኔ።

ሌላ ምን ትዝ ይለኛል። እስቲ በአእምሮዬ ብራና ("ስክሪን") ላይ እየተሸቀዳደሙ ተግ ተግ የሚሉትን እንዳመጣጣቸው ልደርድራቸው!

⇒ "የጋኞ ግንብ" ሲሰራ በተለያዩ ጊዜያት ያስተዋልኳቸው ነገሮች ትዝ ይለኛል። ሰዎች (ተማሪዎችና ለግንቡ ሥራ የተቀጠሩ ሠራተኞች) ድንጋይ ተሸክመው ሲሄዱ፥ ድንጋይ ሲፈለጥ፥ ሲከረከም፥ አሸዋ ሲቦካ ያለው እንቅስቃሴና መዋከብ፥ ከሚስተር ጋኞ የጠደፍ ጠደፍ እርምጃና ስራውን በየቦታው እየሄደ የመቆጣጠር ተግባር ጋር ዓይኔ ላይ ዛሬም አሉ።

⇒ የቲቸር ዘለቀ "ስላንት (slant)"፥ የቲቸር ግርማ "ፖርች"፥ የሚስተር ቱሬን "እንቁላል! እንቁላል ልጄ! እንቁላል!"፥ የሚስተር ኩሪያን "ኤናናሪ!" እና የሚስተር ሎራንዶ "Grade 13! Grade 15" ዛሬም እጆሬዬ ላይ አሉ።

ዝርዝር ዝርዝር እንዲህ ነው። እክፍል፥ ድንገት ስሙ ተጠርቶ፥ የዕለቱን ትምህርት እንዲያስረዳ ሲጠየቅ፥ ጨርሶ ያልተዘጋጀ ተማሪ ያጋጥማል። ያኔ ነው ሚስተር ቱሬን ወደመዝገቡ እየሄደ "እንቁላል ልጄ!" ን በተለያየ ቃና የሚደጋግም የነበረው። "በዕለቱ "ዜሮ አግኝተሃል!" ማለቱ ነበር። "ኤናናሪ" ምን ማለት እንደሆነ፥ በየትኛው የህንድ ቋንቋ እንደተነገረም እስከዛሬ

አላውቅም። ሚስተር ኩርያን ከተማሪ ጋር የሚያከራክር ነገር ሲኖረው፥ እክፍል ውስጥ በሚሰጠው የሂሳብ መለማመጃ የማይረባ ስህተት የሚሠራ ተማሪ ሲያጋጥመው የሚናገረው ቃል ነበር። ሁለቱም መምህራን በነዚህ አነጋገሮቻቸው ያስቁን ነበር - እዚያው እክፍል ውስጥ። ቲቸር ዘለቀ ቀጭንና ረጅም (ረጅም ብቻ?!) መምህር ነበሩ። የእንግሊዝኛ ቋንቋና በተለይ የእጅ ፅህፈት ያስተምሩን ነበር። የብእር አጣጣል ሲያስተምሩን ነበር "ስላንት!" የሚሉ። አጠገባችን እየመጡ በየደብተራችን ላይ ሰርተው እያሳዩ "ስላንት" ስለሚሉ "ዘሌ ስላንት" እንላቸው ነበር። የቲቸር ግርማ "ፖርች" ትክክለኛ ትርጉሙ እስከዛሬ ባይገባኝም አንድ ተማሪ የማይረባ (silly) ስህተት ሲፈፅም የሚናገሩት ስለነበረ "ደካማ፥ ሰነፍ" ማለት እንደመሰለኝ እስከዛሬ አለሁ። በዚህ ፍቺዬ አላህ ይርዳኝ!!!

⇒ ሚስተር ሎራንዶም እንደ ሚስተር ቱሬን ተማሪዎቹ እራሳችን እየሰራን እንድንማር የሚያደርግባቸው ብዙ ተለዋዋጭ ዘዴዎች ነበሩ። አንዱ በመሀከላችን የፋክክር ስሜት መፍጠር ነበር። ለምሳሌ 10ኛለ (10B) ሆነን፥ አንድ ምንባብ እክፍል ውስጥ ከተነበበ በኋላ በመጀመሪያ ቁልፍ ቁልፍ ናቸው የሚላቸውን ቃላት ይመርጥና ተራ በተራ ለነዚያ ተመሳሳይና ተቃራኒ ቃላት እንድንሰጥ ይጠይቅ ነበር። የምንሰጠውን መልስ እየመዘነ "Grade 9, Grade 10, Grade 11" ይላል። መልሱ ትክክል ቢሆንም በደንብ አላረካውም ማለት ነው። ወደ መልሱ ለመምራት ድምፁን ሳያሰማ፥ ከንፈሩን ብቻ በማነቃነቅ እርሱ የሚፈልገውን ቃል በዝምታ ይላል። ወይ ቸኮላት፥ወይ ከረሜላ አንዳንዴ ደግሞ ፎተግራፍ አንስቶ መሸለም ስላለ ቃሉን ለማወቅ በመሀከላችን ትግሉ ይቀጥላል። ቃሉን ስናውቅ እንደየሁኔታው፥ "Grade 13 ወይም Grade 15" በማለት ተማሪውን ያደንቃል፥ ያበረታታል፥ እንዳልኩትም ብዙ ጊዜ ይሸልማል። "Grade13" ሲል፥ የመለስከው መልስ በአንደኛ ዓመት የኮሌጅ ተማሪ ደረጃ ነው ማለቱ ነው። ሌላውን በዚሁ ዓይነት ማስላት ነው። ታዲያ፥ አንዳንዶቻችን፥ እንደ ነገ እክፍል የሚነበበውን ምንባብ እንደዛሬ እናነብና፥ ቁልፍ ናቸው የምንላቸውን ቃላት እንመርጥና፥ ለእያንዳንዳቸው የቻልነውን ያህል ተመሳሳይና ተቃራኒ ቃላት ከመዝገበ ቃላት አውጥተን ተዘጋጅተን እንገኛለን። ከዚያ እንግዲህ የሎራንዶን ከንፈር ተከትሎ ከዝርዝሩ እየመረጡ ተሸቀዳዊ መመለስና መሸለም ነዋ! (ኅበዝ!!!!... ምሥጢሩ ይሄ ነበር!!!!) በዚህ መሀል ግን ብዙዎቻችን በራሳችን ጥረት የቃላት ሀብታችንን አዳብረን፥ ሌላም ብዙ ነገር ተምረን ነበር - የዛሬውን አያድርገውና ልበል? (ዛሬ እንግሊዝኛ ከኢትዮጵያ

ትምህርት ቤቶችና ከብዙ መስሪያ ቤቶችም ተሰድዶ የወጣ ስለሚመስለኝ ነው ይህንን የምል)

በዚህ ላይ ለሚስተር ሎራንዶ ልዩ ፍቅር ነበረኝ። የወዳጅ፣ የሥጋ ዘመድ ያህል ነበር የተዋደድን የሚመስለኝ። ከዚህ ዓለም በሞት መለየቱን ከብዙ ዓመታት በኋላ ስሰማ ከሥጋዬ አንዳች ነገር የተባጨቀ ያህል ነበር የተሰማኝ። "ነፍሱን ይማራ!!!!"

⇒ ሚስተር ጋሮ የአፍሪካን ታሪክ 11ኛ ክፍል ሲያስተምር፣ ችኩን፣ እጁን ቀስር አድርጎ ይዞ አንዴ ወደ ጎን ሸ..ረር፣ ወደፊት ደ ር..ደር፣ ወደኋላ መ..ለስ እያለ፣ አንዳንዴ ችኩን በተመስጦ እየነከሰ፣ ድራማዊ በሆነ መንገድ ሲንቀሳቀስ አህጉሩን ከሰሜን ደቡብ፣ ከምስራቅ ምእራብ የሚያስስ ይመስል ነበር። ሌሎቹ ከልብ ሲያስተምሩ እሱ ደግሞ ቀልቡንም ስቶ ነበር የሚያስተምር ማለት ምን ያህል በትምህርቱ እንደሚሰወጥ ሳያመለክት ይቀራል?!!።

⇒ የተማሪ እጅ በጎማ በገረፈ ቁጥር ጋሽ ብሩ ፊት ላይ ይታይ የነበረው፣ ባንድ በኩል የመራራት፣ በሌላ በኩል ደግሞ የጭንቀት፣ ሥራን በትጋትና በትክክል የማከናወን ስሜት እና፣ ቆሞ እሚመለከተው እሚስተር ጋሮ ፊት ላይ የነበረው ዲሲፕሊን የማስጠበቅ፣ ሥራው (ማለት ግርፊያው) በትክክል መከናወኑን የመቆጣጠር የኃላፊነት ስሜት እና፣ ሥራው ሲያልቅ እብሩና ጋሮ ፊት ላይ የሚታይ ባንድ ፊት በሥራው በ"ትክክል" መከናወን የሚመጣ የመርካት ገፅታና፣ ይህ አስጨናቂ ተግባር በማለቁም የሚመጣ የመገላገል ስሜት እና፣ እተገራፈው ፊት ላይ የታተመው ስቃይ፣ እንባና በመጨረሻም እፎይታ ትዝ ይሉኛል።

⇒ የቲቸር ግርማ (ብዙ ጊዜ "ፖርች" ስለሚሉ እኛም "ፖርች" እያልን ነበር በመሃላችን የምንጠራቸው) ሳቅ-ምክር-ቁጣና ቧልታዊ ካልቾዎች (አቤት የጫማቸው ሹልነት!!!)፤ የእማማ ጌጤ (የክሊኒክ ሠራተኛ) እናታዊ እንክብካቤ፤ የቲቸር አበበ ፈገግታና በሰባት ቁጥር ቦታ ("አላ" ሆነው) ኳስ ይዘው መሮጥ፤ የቲቸር በጋሻውና የቲቸር አስቻለው በእጥረትና በእግር ኳስ ጨዋታ መመሳሰል (እነርሱ ሳይሰሙን አንዳንዶቻችን "ዘ ትዊንስ"-መንታዎች- ነበር የምንላቸው)፤ የመምህር ጌታሁን ሁሌ የሚስቅ ፊትና ልጃቸው፤ የጋሽ ዋሲሁንና የጋሽ ዘነበ ውፍረትና የስፖርት አስተማሪ መሆን (አቤት ስወዳቸው!)፤ 5ኛ ኢ (5E) ሆኜ በመፈንቅለ መንግስት ጊዜ (1953 ዓ.ም) የጥላሁን ገሠሠን ዘፈን እክፍል ያዘፍኑኝ የነበሩት የእንግሊዝኛ መምህር ("ቲቸር አቤሮን" ነበር የምንላቸው ሳይሰሙን) እስካሁን አልተረሱኝም...

⇒ የኔታ ገብረ ሥላሴን፡ የኔታ መዓዛን እና ዛሬ ስማቸውን የማላስታውሰው 10ኛ ክፍል ግብረገብ ያስተማሩንና በአንድ ፈተና ከ100 አርመው 110 የሰጡኝን መምህር እኛን በስነምግባር ለማነፅ ካደረጉት ጥረት ጋር አስታውሳቸዋለሁ፡፡

⇒ እንደገና ሶስተኛ ክፍል ልመለስ፡፡ 3D ስገባ ያጋጠሙኝ የመጀመሪያው መምህር ቲቸር አበበ ነበሩ፡፡ እንግሊዝኛ ነበር የሚያስተምሩን፡፡ ከ"ግሪን ፕራይመር" ይሁን ከ"ሬድ ፕራይመር" በትክክል አላስታውስም (ግን ከፊተኛው ይመስለኛል) አንድ ገፅ እንዳነብ ይጠይቁኝና አነብባለሁ፡፡ የርሳቸው ክፍለ ጊዜ አልቆ ሌላ መምህር ሲገባ ከመምህሩ ጋር ተነጋግረው እሚቀጥለው ክፍላቸው ይወስዱኝና ያንኑ ፅሁፍ እዚያ ክፍል (ምናልባት 3C) አነብና እመለሳለሁ፡፡ ታዲያ፡ ባለፉት 18 ዓመታት ከባለቤቴ ከሰላማዊት አበበ ጋር በጨዋታ ላይ ስንበሻሸቅ "እኔ እኮ አይደለሁም አጭቼ ያገባሁሽ! ቲቸር አበበ ናቸው ገና 3D ሆኜ ላንቺ ያጩኝ!" እላታለሁ፡፡ ቀልዱን ልተውና ነገሩ ግን በእውነት ይገርመኛል፡፡ ብቻ - የመምህራን እና የአማጅን "ነፍስ ይማር!!!"

⇒ ከመምህራንና ከተማሪዎች ጋር የተያያዙ፡፡ ሌሎች ጉዳዮችም ትዝ ይሉኛል፡፡ ቲቸር አባይነሽ 7ኛ ክፍል (7C) እንግሊዝኛ ሲያስተምሩን አንዳንድ ተማሪዎች ትንሽ እክፍል ውስጥ ይቀልዱ ነበር፡፡ እያደግሁ ስሄድ፡ የወንድ አግናኝ ማኅበረሰብ ልጆች ስለነበርን የዚህ ዓይነቱን ድፍረት ያበረታታው አንዱ ምክንያት የእርሳቸው ሴት መሆን እየመሰለኝ መጥቷል፡፡ ሁለተኛውና ምናልባትም ዋናው ምክንያት ደግሞ የሚለብሱት በጣም አጭር "ሚኒስከርት" መሆኑና ለእኛ ደግሞ ይህ በጣም እንግዳ ግን ደግሞ ማራኪም መሆኑ ሳይሆን አይቀርም፡፡ ታዲያ በጠዋቱ የአንደኛ ክፍለጊዜ (ፒሪየድ) የፀሎት ሰዓት፡ በተለይ ፈቃደ የሚባል ልጅ ሰላም ይነሳቸው እንደነበር አስታውሳለሁ፡፡ ሌላው ተማሪና እርሳቸው ዓይናቸውን ጨፍነው ሲፀልዩ እሱ ሁላቸውንም ይቃኛቸዋል፡፡ ጨርሰው "ጉድ ሞርኒንግ" ሊባባሉ ሲሉ እርሱ ዓይኑን ጨፍኖ የሚፀልይ መምሰል ይጀምራል፡፡ ሰላምታ ተለዋውጠው ከተቀመጡም በኋላ በዚህ ሁኔታ ይቆያል፡፡ ይህ ድርጊቱ እያናደዳቸው ቲቸር አባይነሽ "ፈቃደ! በተሰቀለው ጌታ ተቀመጥ!!!" ይሉት እንደነበርና እኀኑ ያለው የሰልካካው የከተማ ጥርስና ፊትም በመገረም ብልጭ ይሉ እንደነበር ትዝ ይለኛል፡፡ በኋላ በኋላ በትምህርት ቤቱ እንደታወቁት እንደ ኃይሉ ዶስኛውና እንደ ዋሴ ዓለሙ ግን አይሆንም፡፡ ሸረ ጨርሶ አይደርስባቸውም፡፡ አንድ ቀን ሳይገረፉ፡፡ ለ"ጋኞ ግንብ"

አንድ ቀን በቅጣት መልክ ድንጋይ ሳያቀብሉ፥ አንድ ቀን ወላጅ አምጡ ሳይባሉ፥ ከትምህርት ቤቱ በጠባይ አንደኛ ሆነው የዘለቁና ሚስተር ጋኞ እስከዛሬ በስም እያስታወሰ የሚያደንቃቸው ጠባዩ መልካም (ጠባዩ "A") ተማሪዎች ነበሩ አይደል? ምን ጥርጥር አለው? በእኛ ጊዜ ከ9-12 የተማሩ ሁሉ ተሸቀዳድመው ባንድ ቃል የሚመሰክሩት ሀቅ ነው።

⇒ ሚስስ አሌክሳንደርንም እዚያው 7C ይተነኩሳት የነበረውን ሳስታውስ የዚህ ልጅ ትኩረቱ ወደሴቶቹ መሆኑ ይገርመኛል። ኬሚስትሪ ታስተምረው የነበረች የዚህች መምህርት ባል በዚሁ ትምህርት ቤት እንደሚያስተምር እየታወቀ ይህ ሙጫ ግን ክፍል ውስጥ ይዳፈር ነበር። መምህርቷ፥ ብዙ ጊዜ እክፍል ውስጥ "ኢኩዌሽን"ን ሰጥታ "ባላንስ አድርጉ!" ትል ነበር። ይህ ጉርባ ታድያ ከባድ ከባዱን በትክክል ከሰራ በኋላ ቀላል ቀላሉን አውቆ ያሳስትና መጨረሱን ለማመልከት እጁን ያወጣል። ልታርም ወደተቀመጠበት ትመጣለች። ሁሉንም ታይና ትንሹን ነገር በመሳሳቱ እራሱ ላይ በለስላሳ እጇ እየሳሳች መታ ልታደርገው ስትሰነዝር (እንደምትሰነዝር ጠባይዋን አጥንቶ ያወቀው ልጅ) በመከላከል ስም እጁን ወደራሱ በለስስታ ይሰነዝራል። የልጁና የእሷ እጅ ይነካካሉ። ሌላም ቀን እንዲሁ ። ግን ደግሞ አልፎ አልፎ ብቻ። የእርሷና የእርሱ እጅ የተነካኩበትን ቦታ ምን እንደሚያደርግ (ያውም እርሷ ቆማ እያየችው) ግን አልነግራችሁም። ካገኛችሁትና ምናልባት ካስታወሱ፥ ጎኔ ይቀመጥ የነበረውን ዓደኛዬን፥ ከተማን፥ ጠይቁት። ዛሬ ሁለቱም ሳይገርማቸው ይቀራል?!

⇒ ልጁ ግን፥ ሲገርመው ቢከርም፥ በኋላ 11ኛ ክፍል ኃይሉ የሚባል ተማሪ ካደረገው ጋር የእርሱን ድርጊት ሊያነፃፅር አይችልም። ፈረንሳይኛ ታስተምረን የነበረችው ማዳም ፌራልም የክፍል ሥራ ሰጥታ እየዞረች ታርም ነበር። አንድ ቀን ኃይሉ በጣም ቀላል ስህተት ይሠራል። ማዳም ፌራል እራሱን ለመኮርኮም እጇን ስትዘረጋ እጇን ለቀም አድርጎ ይይዝና ሳይለቃት ይቀራል። ከዚያ ጣቶቿን ይስማል። "አሌ! አሌ!" ("ቀጥል!!! ቀጥላ!!!" እንደ ማለት ነው) ትለዋለች- ፊቷ እየቀላ። ክንዲን ይስማታል። "አሌ! አሌ!" ትለዋለች- ፊቷ ፍም እየመሰለና እየተመናጨቀች። ወደ ላይ መገስገሱን ሊቀጥል ከመቀመጫው ሲነሳ እጇን መንጭቃ አስለቅቃ ወደ ጋኞ ቢሮ በጥድፊያ ርምጃ ትሄዳለች።... ከዚያማ ኃይሉን አያድርገኝ ነው!!!

⇒ 12ኛ ክፍል ሆኖ ከሚስተር ኩርያን ጋር ያደረገው ንትርክም ትዝ ይለኛል። ለተመሳሳይ የፈተና ጥያቄ ፈቃደና ናይንሽ ራቲላል (የህንድ ተወላጅ) አንድ ዓይነት

መልስ ይሰጣሉ። ሚስተር ኩርያን ለናይንሽ ተገቢውን ነጥብ ሰጥቶ የፈቃድን ግን የስህተት ምልክት ያደርግበታል። ፈቃድና ናይንሽ ጎን ለጎን ስለሚቀመጡ ፈቃድ ሁኔታውን በደንብ ካጠና በኋላ የፈተና ወረቀቱን ይዞ ወደ መምህሩ ይሄድና። ወረቀቱን ወደሱ እየዘረጋ፡ "ህንድ መሆን እፈልጋለሁ። መሆን የምችለው እንዴት ነው?" ይለዋል። ቀልደኛው ኩርያንም፡ "መጀመሪያ መሞት አለብህ። ከዚያ በ"ሪኢንካርኔሽን" ስትወለድ ህንድ ሆነህ ትወለዳለህ።" ይለውና አከታትሎ ደግሞ፡ "ኤናናሪ!!! ይሄ ከፈተናው ወረቀት ጋር ምን ግንኙነት አለው?" ይለዋል። ፈቃድም፡ "ይሄንን ጥያቄ እኔ ተሳሳትክ ተብሎ ጎኔ የሚቀመጠው ተማሪ ግን ልክ ነህ ስለተባለ መመዘኛው ህንድነት እንደሆነ ብሎ ነው።" ይለዋል። ኩርያን ከተማሪ ጋር እኩል የሚያወራ፡ የእኩል ቤት ክርክር፡ አንዳንዴም ብሽሽቅ (11A በነበርን ጊዜ ደግሞ በተለይ ከመኮንን በላይ ጋር-የጓደኛዬን የመኮንንን "ነፍስ ይማር") የሚወድ ተወዳጅ መምህር ነበር። የዚያን ዕለት ግን የፈተና ወረቀቱን በመደመም ተመልክቶ መልስ ሳይሰጥ ቀረ። አቤት የተደሰተው መደሰት-እያከበረው ትንሽ ቅር፡ ትንሽ እንደማዘን ቢለውም።

ስለትምህርትና የማስተማር ሁኔታ።

⇒ ስለሚስተር ጋሮ የተናገርኩትን አልደግመውም። ሁልጊዜ በተመስጦና በልዩ ስሜት ስለአፍሪካ ኢምፓየሮች (ሶንጋይ፣ቲምቡክቱ፣ዙሉ...) ሲያስተምር ይታየኛል። ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ከተማርኳቸው የታሪክ ትምህርቶች ውስጤ በደበዘዘ መልክም ቢሆን የቀረው (በዚህም ደስተኛ ነኝ!!!) በተለይ የአፍሪካ ታሪክ ነው። ሌላ ትምህርት ቤት የሚማሩ ጓደኞቼ ብዙ ጊዜ ያወሩ የነበረው ስለአውሮፓና አሜሪካ በተለይም ስለሁለቱ ጦርነቶችና መሪዎች ነበር እንጂ ስለራሳቸው አኅጉር አልነበረም።

⇒ መምህር ብርሀኑ ኅሩይ **ራሜላስ** የተባለውን መፅሀፍ እንደመኪና ሞተር አውሮደው ፈታትተው፡ በታትነው - ተንትነው ሲገጥሙት እስከዛሬ ትዝ ይለኛል። (ከአምሐ አስፋው ጋር ስለነበራቸውም የቃላት ግብግብ አስታውሳለሁ) የመፅሀፉ ይዘት በወቅቱ ምን ያህል እንደገባኝ አላውቅም። በደስታ በተመስጦ የምከታተለው ትምህርት ግን ነበር። ዛሬ፡ ስንት የቋንቋ መምህራን እርሳቸው እንደቀልድ ተዝናንተው ያንዴ እክፍል ያደርጉት የነበረውን፡ ሲያስተምሩ ማድረግ እንደሚችሉ ለመገመትና ለመናገር አልደፍርም።

⇒ ሚስተር ቱሬን የአፍሪካን ጂኦግራፊ እንድንማር ለማድረግ ይጠቀምበት የነበረው ዘዴ፡ በአራዳ ቋንቋ "አሪፍ" ነበር። ትምህርቱን በወቅቱ ብዙም ባልወደውም በተቻለ መጠን እከታተለው ነበር - ከፍ ብዬ በጠቀስሁት ምክንያት። "አፍሪካ" በሚል በእንግሊዝኛ በተዘጋጀ መፅሀፍ ነበር የምንማረው። የእያንዳንዱ የአፍሪካ ሀገር ካርታ መልክዓምድራዊ ሁኔታ (ተራራ፣ሽለቆ፣ወንዝ...)፣ የአየር ሁኔታ፣ የኢኮኖሚና የፖለቲካ ጉዳይ ሁሉ አጠር አጠር ብሎ መፅሀፉ ውስጥ አለ። ጠዋት ክፍል ስንገባ፡ ሚስተር ቱሬን ከ"ጉድ ሞርኒንግ!" ሌላ የሚናገረው የስማችንን ዝርዝር ከያዘው መዝገብ ላይ የአንዳችንን ስም መጥራትና "ልጄ፣ ዘ ፍሎር ኢዝ ዩርስ" (መድረኩ ያንተ ነው) ነው። ሰሙ የተጠራ ተማሪ እስሌዳው ፊት ወጥቶ በዕለቱ የምናጠናው ሀገር የሚገኝበትን "ላቲትዩድና ሎንጂትዩድ" ሰሌዳ ላይ ነድፎ፣ ካርታውን ስሎ፣ ዋናዋና ተራሮችን፣ ወንዞችን፣ ከተሞችንና ተመሳሳይ መልክዓምድራዊ ገፅታዎችን በትክክለኛ ቦታቸው ስሎ፣ ስለዚያ ሀገር ኢኮኖሚና ትዳር፣ ስለፖለቲካና አስተዳደር ይናገራል። ይህንን ሁሉ የሚያደርገው በቃሉ ነው። ሚስተር ቱሬን የማንን ስም እንደሚጠራ ስለማይታወቅ ሁልጊዜ፣ ሁላችንም ተዘጋጅተን መገኘት አለብን። አውቆ በተከታታይ አንዳንድ ተማሪዎች ወጥተው እንዲያስተምሩ ስለሚጠይቅ ሁልጊዜ በተጠንቀቅ ላይ ነበርን። በጊዜው በዚህ ሁኔታ የተማረርን ጥቂት ነን ብዬ አላስብም። እያደር ግን በተለይ ዩኒቨርሲቲ እንደገባን ሁሉን ነገር በራስ ማዘጋጀትና መሥራት የግድ በሆነበት ሁኔታ ውስጥ በተለይ የቱሬን ዘዴና፣ በጥቅሉ ደግሞ የትምህርት ቤቱ የማስተማር ዘዴ በ"ሌክቸር" (አስተማሪው ብዙውን ነገር እየተናገረ ዋናዋና ነጥቦችን ብቻ ሰሌዳው ላይ የሚፅፍበትን የማስተማር መንገድ ለመጠቀም ነው) ላይ ማተኮሩ በጣም ጠቃሚ መሆኑን የተገነዘብን ይመስለኛል። አንድ ህንዳዊ መምህር ዘጠነኛ ክፍል ሳለን ሰሌዳው ላይ ከዳር እዳር ፅፎ ያንን መገልበጤ ሁልጊዜ በብስጭትና ምሬት ትዝ ይለኛል። ከዚያ በስተቀር ብዙውን ትምህርት የተማርኩት ከፍ ብዬ በጠቀስኩት በሌክቸር መንገድ መሆኑ ነው እስከዛሬ ትዝ የሚለኝ። እንደ አንዳንድ በወቅቱ ዝነኛ እንደነበሩ ትምህርት ቤቶች በአፍ በአፋችን በእንክብካቤ እየሳረስን ሳይሆን ያደግነው በራሳችን ጥረን ግረን ራሳችንን እንድናሳርስ መንገድ እየተመራን ነው ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት ያደግነው ብዬ አምናለሁ። በዚህ ላይ የየዕለቱን ትምህርት በየዕለቱ የማድራጀትና የማከናወንን ባህል የተማርን ይመስለኛል።

⇒ ይህንን ያዳበሩ ሌሎች ተግባራትም ነበሩ። እነርሱም ተማሪው ከዝቅተኛ ክፍል ጀምሮ በክፍል ሥራና በቤት ሥራ ችሎታውን ማሳደጉ፣ ያለማቋረጥ እየታረሙ ሲመለሱለት በየዕለቱ ስህተቱን ስለሚያርም በየዕለቱ በተግባር የሚማር መሆኑ እና፤

በትምህርት ቤቱ ውስጥ ያለፈ ሁሉ ዛሬ ባድናቆት የሚያስበው የጥናት ሰዓት ጠቃሚ የትምህርትና የሥራ ዲሲፕሊን ማስተማሩና ማበልፀጉ ይመስሉኛል።

⇒ በዚህ ላይ ለእያንዳንዱ ትምህርት አንዳንድ የመማሪያ መፅሀፍ ይሰጠን ነበር። ዓይነታቸው የተለያየ የእንግሊዝኛ መዝገበቃላትም ባልሳሳት ከ7-12ኛ ክፍል በነፍስ ወከፍ ተስጥተውን ነበር። ከ9-12ኛ ክፍል በየክፍሉ የተማሪ "ላይብሬርያን" የነበር ይመስለኛል። ከትምህርት ቤቱ ቤተመፃህፍት የምንፈልገውን መፅሀፍ ያመጣል-ይመልሳል-ያመጣል ይመልሳል። ይህ ይሆን የነበረው በየሳምንቱ ይሁን በየ15 ቀኑ ተዘነጋኝ። እቤተመፃህፍቱ ገብቶ በእረፍት ጊዜያት ማንበብም ይቻል ነበር - እንደልብ።

⇒ ከ11ኛ ክፍል ጀምሮ ደግሞ በራሳችን (በተለይ "ፒዩር" ኬሚስትሪና ፊዚክስ እንወስድ የነበርነው) ልዩ ልዩ ሙከራዎች (experiment) እንሠራ ነበር። እንደየሥራችንም ሚስተር ፓየር እሳቦራቶሪው ግድግዳ ላይ ከተለጠፈው ስማችን አኳያ ቀይ፥ ብጫ፥ ወይም አረንጓዴ ኮከብ ይለጥፍ ነበር። ታዲያ ከጎበዞቹ (ከነሙሉሸዋና ከነመኮንን) ጋር ኮከብ ሲለጠፍልኝ ከርሜ በፊዚክስ ጉድ ሆንኩ። ያ እስከዛሬ የማስበው ጉዳይ ነው።

ስለአንዳንድ ተማሪዎች ልዩ ሁኔታ አንዳንድ ነጥቦች ማንሳትም በተለይ ለወጣቶች አንዳንድ ነገር ያመለክት ይሆናል።

⇒ ዛሬ ከስማቸው ይልቅ መልካቸው ዓይኔ ላይ የሚመላለስ አዳሪ የነበሩ ጓደኞቹ ወጥ የነካካ ዳቦ እና፥ በጣም አልፎ አልፎ ደግሞ ፍራፍሬ፥ ከምግብ ቤት እያመጡ ውጭ ያለነው ተሻምተን ስንበላ ትዝ ይለኛል። ምግብ ያኔ እንዴት ይጣፍጥ እንደነበር ልነግራችሁ አልችልም። እድሜና ጣዕም?!!

⇒ በምሳ ሰዓት ሁለተኛ ሜዳ የነበረው የጋለ የእግር ኳስ ጨዋታ፤ በተለይ የጥበበ መንክር "ፊንታዎች" የተዘናና ጥበባዊ ችሎታ፥ የፋሲል ዳዊት ኳስ ይዞ ሩጫ፥ የእሸቱ (በኋላ "አንበሳ" ቡድን የገባው) ተአምራዊ አጠቃቀም ዛሬ ወዳጆቹ አዲስ አበባ ስታድዮም እየሄዱ ከሚቃጠሉባቸው ጋር የሚነፃፅሩ አይደሉም። ለአጭር ጊዜ ትምህርት ቤቱ ውስጥ ኳስ ሲጫወት ያየሁት ሌላው ታዋቂ ተጫዋች ሸዋንግዛው ነበር። አንድ ቀን የተማሪዎችና የመምህራን ምርጥ ቡድኖች ይመስሉኛል አንደኛ

ሜዳ ይጫወታሉ። ተማሪዎቹ የማእዘን ምት ያገኙና ሸዋንግዛው ይመታል። ኳሷ በቀጥታ ልትገባ ስትል ተከላካይ ሊያወጣት እየተዘጋጀ ሳለ፥ መምህር በጋሻው ይመስሉኛል የራሳቸው ወገን የሆነውን ተከላካይ እንዳይነካት ይገፉታል። ከዚያ ምን እንደሆነ ዛሬ በትክክል ማስታወስ ተሳነኝ። በዚህም እልህ ይዞኛል-እየተናደድሁም ነው!!! ሳስበው ግን ነገሩ እውስጤ የተቀረፀው ብትግባ ይሆናል ብዬ እንድመሰክር እየተገፋፋሁ ነው። ይህ ደግሞ በቂ ምስክርነት አይሆንም። የማይታበለው ሀቅ ግን ድንቅ ምት (ቆረጣ) መነበሯ ነው።

⇒ የአምኅ አስፋው አፔራዊ ድምፅ፤ የስነፅሁፍ፥ የፊዚክስና የ"ማትስ" ፍቅሩ፤ እና ውፍረቱ...፤ የነጋ ብሩ ጭንቅላት- ውስጡም ቅርፁም...፤ የጥላሁን ጮሌ ልዩ ("ዩኒክ") ፈገግታ...፤ የሙሉሸዋ ሙላትና የመኮንን በላይ የስራ ዲሲፕሊን፥ ትጋትና በዝምታ የሚከያሄድ የሚመስለኝ ጤናማ የትምህርት ፉክክር...፤ የናይነሽ ራቲላልና የኪሾር ቅባት እና የኪሾር አኪያሄድ፥ አነጋገርና ከዓይኑ ውስጥ ብልጭ የምትል የምትመስል ፈገግታ...፤ የጌታቸው ድረሴ ቁመት፥ ውፍረት፥ አኪያሄድና ፈገግታ እና የኩርያን ሀሜት...ዛሬ ብልጭ ያሉብኝ ናቸው-ቁጭ ብሎ ማሳሰብ ጊዜ በነበር ስንት ይፃፍ ነበር!!!!!!

⇒ ከናይነሽ፥ ከአርአያ፥ ከሰለሞን ገብረ አብ፥ ከነጋ ብሩ፥ ከጌታሁን እና ከሌሎች ጋር ወደቤተመፃህፍት ሳንመልስ እንለዋወጣቸው የነበሩ በተለይ የ"ኮነን ዶይል"፥ የ"አርል ስታንሊ ጋርድነር"፥ የ"አጋታ ክሪስቲ" እና የሌሎች ደራስያን መፃህፍት ስለነበረን የንባብ ልምድ ያስታውሱኛል። በ15 ቀን ሶስት መፅሀፍ ሳናነብ ቀረን ብላችሁ???

⇒ ቦይ እስካውት እንደሆን፥ በዘመናዊ ቋንቋ ለ"ምልመላ" ካምፕፋየር ላይ ተጋብገፍ፥ ፓስታይን ይሁን ሞኮሮኒዬን ሰልቅጪ ሳልገባ ቀረሁ። ለምን እንዳልገባሁ እስከዛሬ ይገርመኛል- እውነቱን አይደል፥ ቅርም ይለኛል። የሚስተር ቦ(ቡ)ድሪ ትጋት ግን ሁሌ እንዳስደነቀኝ ነበር- "ነፍስ ይማር!!!"

እንዲህ እያሉ ብዙ መቀጠል ይቻላል። ግን ጊዜ የለም። በዚህ ላይ ማተሚያ ቦታ ለዚህም መኖሩ ያጠራጥራል። ስለዚህ ተጣድፌ የጀመርኩትን፥ የሚከተሉትን ነጥቦች ጫጭሬ በጥድፊያ ላብቃ።

ተፈሪ መኮንን በራስ መስራትን፥ ማንበብን፥ ምግባርን እና ዲሲፕሊንን አስተምሮኛል። ስለ ሌሎቹ አንዳንድ ነገር ጣል ያደረግሁ ስለሆነ ስለምግባርና ዲሲፕሊን ብቻ ጥቂት ልናገር።

የየጠዋቱ የባንዲራ ማውጣት፥ የየጠዋቱ ፀሎት፥ የግብረገብ (በኋላ "ኤቲክስ" ተብሎ በእንግሊዝኛ ይሰጥ ነበር) ትምህርት፥ መምህር በገባ ቁጥር ከመቀመጫ መነሳት፥ ዩኒፎርም መልበስና ባጅ ማድረግ፥ ባንድ ላይ ሆነው በውስጤ ያሰረፁት አንድ ሥነሥርዓት አለ። ለባንዲራ ተሰልፎ፥ ዘምሮ፥ ባንዲራ ከወጣ በኋላ ተሰልፎ በፀጥታና በቅደም ተከተል ያለረብሻ ሁልጊዜ ወደየክፍል መግባት በልማድ በኩል ሥነሥርዓትን ያስተምራል። በተጨማሪም፥ ስለሀገር ምንነት፥ ፍቅርና አንድነት የሆነ ሀሳብ ያስጨብጣል። አንዳንድ ሰዎች ይህንን የንጉሠ ነገሥቱን ስምና ዝና ከማስፋፋት ጋር ያያይዙትና ሥነሥርዓቱንና መዝሙሩን አሉታዊ በሆነ መንገድ ይተቻሉ። በአፍላ ወጣትነቱ ዘመን እኔም ከተቺዎቹ አንዱ ነበርኩ። ከአፍሪካና ከዓለም የፖለቲካ አኪያሄድ ጋር የሀገራችንን ሁኔታ ያቅሜን ያህል ማገናዘብ ከጀመርኩበት ጊዜ ጀምሮ ግን የባንዲራውና የመዝሙር ሥርዓቱ በልጅነት እድሜዬ ያስጨበጠኝ ዐቢይ ነጥብ እንደነበር ቀስበቀስ፥ ትንሽ ትንሽ እየገባኝ የሄደ ይመስለኛል። ዝርዝሩን በልጅነቴ ባልረዳውም፥ የሀገር ፍቅርንና የአንድነትን ጠቀሜታ በጭፍኑም ቢሆን እውስጤ አስርዖልኛል። በዚያ ላይ ተመርኩገፍም ዛሬ የኢትዮጵያን ብቻ ሳይሆን የአፍሪካንና የሰውልጆችን አንድነት እምመኝበት ደረጃ ደርሻለሁ። ስለዚህ የባንዲራ መስቀልና የመዝሙር ስነስርዓት የታረቀ ዲሲፕሊንና ምግባር ከማስጨበጥ የላቀ አስተዋፅኦ ነበረው ብዬ አምናለሁ።

በቀጥታ ለፈተና ውጤት ለሚጠናው ከተማርኩት ይበልጥ በተዘዋዋሪ የተማርኩት እስከዛሬ አብሮኝ አለ። ለምሳሌ የእርሻና የእንጨት ሥራ ትምህርቶች ከሚያስገኙት ማርክ የላቀው ቁምነገር ማንኛውንም ሥራ የማክበርን ባህል በየውስጣችን ማስረጉ ይመስለኛል። ሌላው ዘላቂ ነገር ከትምህርት ቤቱ ቤተመፃህፍት ያገኘሁት ነው። በእረፍት ሰዓት፥ ብዙ ጊዜ፥ ቤተመፃህፍት እየሄድኩ ኢንሳይክሎፒድያ አነብ ነበር። ይህንን ማድረግ የጀመርሁት ከዘጠነኛ ክፍል ጀምሮ ይመስለኛል። የፊደል ተራውን ተከትዬ፥ በተለይ የሰዎችን እና የሀገራትን ታሪክና ሁኔታ ነበር የማነበው። አስራ አንደኛ ክፍል ስደርስ ቶማስ ፔይንን አገኛለሁ። ለአጭር ጊዜ ዲያቆን ከነበርኩበት ጊዜ ጀምሮ ይጎተጉተኝ ለነበር የሀይማኖት ጉዳይ ፍንጭ ሰጠኝና ሌሎች ፅሁፎቼን እንዳነብ ገፋፋኝ። "ሀገሬ ዓለም ነው፤ ሀይማኖቴም በጎ መስራት ነው (My country is the world. My religion is to do good)" የሚለው አባባሉም ስለ ሀይማኖትና ስለህይወት በጭንቀት የማስበውን አቅጣጫ አስያዘልኝ። ከዚያ በኋላም በሌላ ታላቅ ፈላስፋ አስተያየት ከቶማስ ፔይን ያገኘሁትን አበለፀግሁ። በዚህም ምክንያት ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤትን ሳስታውሰው እኖራለሁ።

ስለመንግስትና ህዝብ ነፍስ ካገባሁ በኋላ ጀምሮ እስከዛሬ ለማሳሰባቸው ነገሮች ዋና መነሻ እየሆነ የሚያገለግለኝን ሀሳብ በአስተውሎት የመዘገብሁትም እዚሁ ትምህርት ቤት መሆኑን አስታውሳለሁ። እንዲህ ነው። በህዝብ አነጋገር፥ በጊዜው "የታላላቅ ግርግር" እየተባለ የሚጠራው እንቅስቃሴ የተካሄደው እኔ የአምስተኛ ክፍል ተማሪ ሆኜ ነበር። ባለመድነው የተኩስ ብዛት ሁላችንም ተደናግጠን ነበር ። ወደየቤታችን ለመሄድ እናደርገው የነበረ መዋከብ ሌላው የእኛ ግርግር ነበር። እያለቀስን፥ በሩጫ፥ በእየፊናችን ወደ በሩ እናመራለን። ስንደርስ፥ ለእኛው ደኅንነት ሲባል በሩ ተዘግቷል። ወላጆችም እውጭ ፈስሰዋል። ጫጫታውን በጥሩ ልቦለድ ካልሆነ በስተቀር በዚህች አጭር ፅሁፍ ማሰማት አይቻልም። ንፅህት፥ የዋሂት የልጅ ዓይን እልቧ ላይ ያተመችውን ትዝብት ባጭሩ ልጥቀስ። ጥቂት ወታደሮች በወታደር መኪና ይመጡና ለተሰበሰቡት ሰዎች አንድ ነገር ይናገራሉ። ሰዉ ባንድ ላይ ያጨበጭብና ስምምነቱን ይገልጻል። ሴቶቹ እልልታ እንዳሰሙም በደንብ አስታውሳለሁ። ከጥቂት ጊዜ በኋላ ሌላ ዓይነት ልብስ የለበሱና ሌላ ዓይነት መኪና የያዙ ወታደሮች ይመጣሉ። ንግግር ያደርጉና ሰዉ እንዲረጋጋ በእጃቸው ጭምር ይመክራሉ። ሰዉ፥ ባንድ ላይ።" አሁን በዚህ በኩል ወርደዋልና ተከትላችሁ ያዟቸው!!! ሲል እሰማለሁ። ለሁለት የተለያዩ "ቡድኖች" ማጨብጨባቸው ለጊዜው ደነቀኝ እንጂ የሰማኋቸው አረፍተ ነገሮች በደንብ አልገቡኝም ነበር። እያደር ግን ከሁለቱም ጋር የመምሰል ጥረት እንዳደረጉ ገባኝ። ከዚያን ጊዜ ጀምሮ ይህንንም ጉዳይ እንዳስተዋልኩትና እንዳጤንኩት አለሁ። በቂ መልስ ባላገኝለትም አንጀቴን ግን እንዳቆሰለኝ አለ። ይህንን ያስተዋልኩት ተፈሪ መኮንን እየተማርኩ ሳለሁና እትምህርት ቤቱ መግቢያ-መውጫያ በር ላይም ስለሆነ ስለተፈሪ መኮንን በተወሳና ባጠገቡ ባለፍኩ ቁጥርም እንዳስታወስኩት አለሁ።

መልካም በዓል ለሁላችን!!!

ዛሬ እዚህ ትምህርት ቤት ለሚማሩት፥ ገንዘብ ያለን በገንዘብ፥ ሀሳብ ያለን በሀሳብ፥ ጉልበት ያለን በጉልበት፥ ሶስቱም ሆነ ሁለቱ ያለን በያለን አቅም የምናደርግላቸውን በማሰብና፥ ለመፈፀም በየኅሊናችን በመወሰንም እናክብረው!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!!

መጋቢት 30 ቀን 1992፤ ተፈሪ መኮንን ትምህርት ቤት የተቋቋመበትን 75ኛውን ዓመት ምክንያት በማድረግ በጥድፊያ የተጫረ።